

Eliitharidus mitte ainult erakoolist

Hoolimata rohketest haridust kõrgelt väärtustavatest sõnavõtudest pole meie koolistüsteemi nüüdisajastamiseks kuigi sihikindlalt tegutsenud. Koole ja õppekavu on küll püütud reformida, kuid paraku pole need sammud alati parimat tulemust andnud.

Võtkem näiteks koolide põhimääruste kinnitamine, mille Tallinna haridusamet viis mullu sügisel läbi kiirmarsi tempos. Kuna koolidele ei jäetud aega haridusametist etteantud põhimääruse projektiga sisuliselt tutvuda, on täna valdava enamiku Tallinna koolide põhimäärused praktiliselt ühesugused. Mis oma näo väljakujundamisest me räägime, kui seaduse jõudu omava põhimäärusega on kõigile kehtestatud ühtsed reeglid?! Samas on igale algkooli loodusloo tunni läbinud koolijärglastele selge, et just mitmekesisus ning alternatiivide pidev konkurents on igasuguse arengu aluseks.

Koolistüsteem on üleminekuperioodis, kus ei riiklik ega eraharidus ole piisavalt stabiilsust saavutanud. Riik valmistab maksumaksjate raha eest erasektorile kvalifitseeritud kaadrit, jättes riiklikud koolid ja ametile truud õpetajad ebavõrdses palgakonkurentsis paratamatult kaotajaks. Ometi oleks riiklikes ülikoolides tasuta hariduse saanud ning riigikoolis praktiseerinud õpetajaid võimalik siduda oma

Toomas Kruusimägi

Tallinna Inglise Kolledži
direktor

töökohaga näiteks koolituslepingutega. Et kes suundub enne kokkulepitud tööperioodi riiklikust süsteemist erasektorisse, kompenseerib riigile ka teatud osas tema koolituseks tehtud kulutustest. Erafirmad igatahes kasutavad vägagi aktiivselt neid tööõiguse põhimõtteid, mis lubavad töötaja lahkumise korral temalt koolituskulud sisse nõuda.

Kooli igapäevatöö toob välja ka paradoksi, et alati pole eraalgatus parim viis probleemide lahendamiseks. Näiteks on tänases Eestis koolide õppekirjanduse ettevalmistamine antud erakirjastustele. Hoolimata kirjastustevahelisest konkurentsist, kaalub seal erahuvi siiski veel üles hariduse teenimise kvaliteedi. Nii peavad täna koolid õppekirjandust tellima üksnes kataloogide ja eelreklaamide põhjal, sest õpikute katseeksemplaride tootmist peavad kõik kirjastajad liigseks luksuseks. Kuid ühe või teise õpiku head ja vead tulevad kõige paremini esile neid just õppetöös kasutades.

Miks ma seda kirjutan? Kas peale halmise mul positiivset programmi polegi? Vastan neile võimalikele etteheidetele, et koolistüsteemi tänased arenguvõimalused määravad meie ühiskonna homse taseme. Kui me täna koolidelt maksimumi ei taotle ja selle saavutamiseks vajalikke tingimusi ei loo, siis jääbki meie osaks rahvusvahelises tööjaotuses Nokia-otsingute retoorika, mitte valmistamine ja turustamine.

Juba täna peame põhikooli ja gümnaasiumihariduse lati seadma nii kõrgele, et selle ületanud oleksid konkurentsivõimelised üle-euroopalisel tööjõuturul. Selleks tuleb muu hulgas juba täna keskastmes teatud aineid õpetada mitte emakeeles, vaid mõnes rahvusvahelise levikuga võõrkeeles. Riiklikult kinnitatud õppekavadesse tuleb lisada aineid, mis annaksid meie kooli lõpudiplomitele mainekate rahvusvaheliste kõrgkoolide heakskiidu. See tähendab õpetajate motiveerimist läbi parema tasu ning täienduskoolituse. See eeldab riiklikku mõtteviisi, mis ei lepi eliithariduse jätmisega üksnes erakoolide pärusmaaks. Ja palju muudki veel.

Eesti ühiskonna eliit on hoolimata oma väiksusest suutnud meie ühiskonda edukalt loovida läbi lähiajaloo kariide. Meie kõigi ühine missioon on tagada eliidi võimalikult rohkearvuline pealekasv.